

DR. FR. ZBAŠNIK:

Ne kradi!

e zopet je bil stari Ižanec v šoli! Skoro vsak teden je prišel tožit koga ali pa se vsaj na splošno pritoževat. Nobenega posestnika ni bilo v vsej občini, ki bi bil imel toliko povoda jeziti se nad razposajeno mladino kakor on. No, nemara da so bili drugi ljudje malo bolj prizanesljivi in potrpežljivi ali pa so si na drug način ohlajali svojo jezo! O, tuđi Ižanec bi si jo bil rad ohladil! Kako rad bi bil časih navil ušesa temu ali onemu, a k temu je bilo treba seveda dveh: tistega, ki ušesa navija, in tistega, ki naj bi imel ušesa navita! A ta zadnji je Ižancu redno ušel! Preokoren, prebetežen je bil, da bi se bil spuščal v tek za njim. Sicer je časih poizkusil, a hitro je odjenjal. V urnosti se njegove stare noge z mladimi niso mogle meriti. Zato pa je tem huje rohnel, grozil in se togotil. A poudariti treba, da se je navadno po pravici togotil in da tega ni storil brez vsega vzroka.

»No, kaj pa je danes novega?« je vprašal učitelj, ko je zagledal Ižanca med vrati.

»Kaj da je novega? Pravzaprav nič! Vedno stara malopridnost!«

»Ampak vsaj nove neprilike, ali ne?«

»Pa še kakšne!«

»No, kaj pa, kaj? Ali vam je že zopet napravil kdo kako škodo?«

»Da bi je tako ne bil! Gospod učitelj, vi veste, da imam lep sadni vrt. V svoji mladosti sem zasadil marsikatero drevesce, ki nosi zdaj dober sad, ali bolje rečeno, bi ga nosilo, če ne bi gotovi zlobneži poskrbeli za to, da nič ne dozori. Zares, kesam se, da sem kdaj sadil in cepil!«

»Tega vam pa res ne sme biti žal!«

»Kako da ne? O, še do tega pride, da vse drevje posekam, potem bo vsaj mir!«

»Ljubi Ižanec, to bi bil greh!«

»Ali to pa ni greh, da se jaz dan na dan jezim, ker mi vsak trenutek kak nepridiprav ukrade kaj z mojega vrta? Ali mar to ni kraja, če klati kdo sadje s tujega drevja?«

»Gotovo, tudi to je tatvina! Kogar je drevje, tistega je sad!«

»No, torej! Toda ali mislite, gospod učitelj, da dobim jaz kaj s svojega vrta? Samo to, kar drugim ostane! Pa ko bi vsaj počakali, da bi dozorelo! Pa ne in ne! Jablano imam, katere sad je nekaj časa prej goden kot na drugem drevju. Toda danes še ni! Treba bi bilo še štirinajst dni, da bi bila jabolka popolnoma zrela. Zdaj pa pojdite pogledat! Vse veje so že okleščene! Samo semtertja je videti še kako

posamezno jabolko. Drugo je že vse razbito. Vsak trenutek prileti s poti kak kamen ali krepelec med veje, da tudi že listja ni več na njih. Vse je že doli, vse, vam pravim! In človek ni niti življenja varen! Zgodilo se je že, da mi je priletel kamen tik mimo glave! Kako lahko bi mi bil oko izbil! Kdo naj mi potem drugega da? Oh, pa šipe — koliko šip so mi že pri tem pobili!»

»Pa kdo to dela, kdo?«

»Večinoma taki ptiči kot so ti tukaj, ki jih imate vi pred sabo! Gospod učitelj, v mlajših letih sem dosti po svetu hodil. Spoznaval sem kraje in ljudi. A reči vam moram, da na take ljudi nisem naletel nikjer, kakršni so pri nas!«

»Mogoče, da mimogrede niste vsega videli. Če bi se bili kje dalje časa mudili, kdo ve, kaj vse bi bili zapazili, česar tako niste mogli!«

»O, dobro sem videl! Nisem bil kak butec, ko sem bil mlad! Imel sem odprte oči! Vse me je zanimalo. Pazljivo sem motril ljudi, njih šege in navade, pa tudi lastnosti. Zlasti rad pa sem opazoval mladino. Saj po tem, kakšna je mladina, najlaglje sodite, med kake ljudi ste zašli! Če je mladina dobro vzgojena, z gotovostjo lahko sklepate na to, da so tudi starejši ljudje dobri in pametni! Pa kaj sem že hotel povedati? Da! Menda je bilo na Tirolskem to! Hodil sem po cesti, baš ko je šolska mladina v šolo hitela. Ob obeh straneh ceste se je vrstil vrt za vrtom. Na levo in desno je ležalo ob ploteh vse polno žlahtnega sadja po tleh. Ali mislite, da se je kateri od učencev sklonil in pobral kaj? Ni eden ne! Jaz sem se čudil. Zakaj če leži tako vse polno sadja okrog, bi tudi jaz mislil, da ni baš greh, če kdo pobere kako hruško ali jabolko. Zares nisem se mogel prečuditi! Došel sem gručo učencev in učenk in nisem si mogel kaj, da bi ne bil vprašal: Kako to, da vas ne mika, da bi kaj pobrali, ko leži toliko zrelega sadja okrog? Ali veste, kak odgovor sem dobil? Če bi mi bili rekli: »Nismo lačni!« ali: »Imamo sadja zadosti doma!« bi me še ne bilo tolikanj iznenadilo! Toda čujte: »To ni naš!« Kar iz več ust obenem: »To ni naš!« In kako so me pogledali! Kakor bi bili hoteli reči: »Zavodnik grdi!« Poljubil bi bil tiste otroke vse po vrsti, tako so se mi primilili s svojim poštenjem! A pri nas? Ali pri nas ne velja sedma božja zapoved: Ne kradi! ? Ali pri nas nič ne učite otrok, kaj smejo in česa ne smejo?«

»Gospod Ižanec, vi hočete nemara reči, da pri nas šola ne vrši svoje naloge! Ampak stvar je taka: šola sama ne more vsega! Tudi doma se mora mladina učiti! Šola ne more imeti takih uspehov, kakor si jih želi vsak izmed nas, ki nam je izročena skrb za mladino, ako se doma to lahkomiselnost podira, kar se je v šoli s trdom zgradilo! Zato bi bilo prav, gospod Ižanec, ako bi večkrat svojim sosedom pravili o vsem tistem, kar ste videli svoj čas na svojih potovanjih!«

»To ni naše!« je ponavljal Ižanec, ki se je s svojimi mislimi še vedno mudil pri onem dogodku, ki je o njem pravil. »To ni naše! Kaj, to je bil odgovor!«

»Gotovo, gotovo je bil to lep odgovor, ki naj bi si ga vsi ti tukaj globoko vtisnili v spomin!«

»Ampak to vam pravim, gospod učitelj,« se je Ižanec nenadoma zopet razjezil, »če kdaj koga zalotim pri klatenju — in prej ali slej se mi to že posreči — razčesnem gal! Ali veste, vi paglavci, kaj se to pravi: razčesnem! Živ ne pride iz mojih rok, živ ne, kogar jaz primem, zapomnite si to!«

Srdito je zavihtel pesti in odšel. Nekateri učenci so se smejali, drugim, ki so imeli nemara slabo vest, pa so se ježili lasje. O tem pa so bili vsi prepričani, da bi se onemu gotovo ne godilo dobro, kdor bi prišel Ižancu v pesti.

Ko so se bile za Ižancem vrata zaprla, je pripomnil gospod učitelj: »Ne posmehujte se starcu! Morda je res malo bolj siten kot so drugi ljudje, a v marsičem trdi prav! Ne vem, če je res kateri izmed vas to zagrešil, česar vas je dolžil, vsekakor pa je nedopustno in grdo, če kdo klati sadje s tujega drevja. Tatvina je to, ki jo bom hudo kaznoval, ako zvem, da je kdo izmed vas kaj takega storil. Upam pa, da se kaj takega ne zgodi. Upam, da si vzamete za zgled one dečke in deklice, o katerih je pravil starec, ki je baš kar odšel, in da tudi vi porečete, kadar bi se vas lotevala izkušnja, da bi si prilastili karkoli že tujega: »To ni naše, tega se ne smemo dotakniti!«

Jesenski večer.

*Na zapadu dan trepeče,
tone za vrhove rdeče,
zadnji zbirajo se žarki,
plavajo v nebo žareče.*

*Drsajo po reki hladni
v šumu pljuskov valujočih,
kot otroci kratkohlačni
v hladu zimskem se tresočih.*

*Zlivajo se čez gorovja
v speče, pisane dobrave,
jemljejo slovo od kmetov,
drugim trosijo pozdrave.*

*In kot plamen v zrak kipijo,
ženejo se v noč prezirno
in zastražijo vsa vrata,
da zaspi vsa deca mirno.*

Damjan.

